

Силабус курсу
Фінансова безпека

ступінь вищої освіти – магістр
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська
справа, страхування»

Рік навчання: 1, Семестр: 1

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

к.е.н., доцент **Яковець Тетяна Аркадіївна**

**Контактна
інформація**

t.yakovets@wunu.edu.ua , +380959183920

Опис дисципліни

Курс «Фінансова безпека» охоплює з'ясування суті, об'єктивних передумов та складових фінансової безпеки держави й основних напрямів політики її забезпечення в сучасних умовах.

Головним завданням курсу Навчити студентів правильно застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні дисципліни на практиці, професійно грамотно використовувати в роботі нові форми і методи екосистейту на державному і регіональному рівні, своєчасно виявляти загрози фінансової безпеки, сприяти зростанню економічного суверенітету, розбудови правового демократичного механізму державного регулювання фінансів, економічного відродження держави та поліпшення добробуту українського народу, розвитку міжнародних економічних відносин.

Структура курсу

Одини (лек./прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4/1	Тема 1. Фінансова безпека держави та її головні компоненти	Засвоїти аспекти формування цілісної системи знань з фінансової безпеки, що стосуються феномену, загальних засад, методології, структури, функцій та передумов безпеки та етапи її розвитку Економічна природа фінансової безпеки держави. Організаційно-правові засади становлення та розвитку системи фінансової безпеки в Україні.	Тестові завдання питання

4/1	Тема 2. Система оцінки, моніторингу і регулювання рівня фінансової безпеки	Освоїти основні засади фінансової безпеки, дослідження її складників, основних загроз та організаційно-правової бази забезпечення. Нормативно-правове забезпечення регулювання фінансової безпеки держави. Рівні фінансової безпеки держави: ключові поняття та система оцінки. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Основні положення Закону України «Про національну безпеку України». Стратегія національної безпеки України. Концепція, стратегія, політика і тактика забезпечення фінансової безпеки держави. Суб'єкти забезпечення фінансової безпеки держави. Оцінювально-аналітична та моніторингова діяльність в управлінні фінансовою безпекою.	Тестові завдання, питання
4/2	Тема 3. Фінансова безпека підприємства	Вивчити особливості забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств. Фінансова безпека підприємства: суть і передумови формування. Реалізація інтересів підприємства як основа забезпечення його економічної та фінансової безпеки. Загрози фінансовим інтересам підприємства. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. Критерії оцінки та проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємства. Теоретико-методологічні основи управління фінансовою безпекою підприємства. Класифікація і декомпозиція фінансової безпеки підприємства як об'єкта управління. Системи і методи планування фінансової безпеки підприємства. Система контролінгу фінансової безпеки підприємства.	Тестові завдання, питання
4/2	Тема 4. Бюджетна безпека: теоретичні основи та практика забезпечення	Засвоїти практику забезпечення бюджетної безпеки держави в розрізі її складників. Бюджетна безпека як критерій ефективності бюджетної політики. Індикатори оцінки бюджетної безпеки держави (рівень перерозподілу ВВП через бюджет, структура доходів і видатків бюджету, рівень дефіциту бюджету, співвідношення у перерозподілі між державним і місцевими бюджетами). Основні чинники бюджетної безпеки держави. Індикатори бюджетної безпеки України. Основні напрями подолання дефіциту бюджету. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Зміцнення дохідної бази бюджету. Оптимізація державних видатків.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
	Тема №5. Податкова та митна безпека та заходи їх забезпечення.	Теоретична суть податкової та митно-тарифної безпеки. Поняття податкового навантаження (тиску). Критерії ефективності податкової політики. Стратегічні цілі реформування оподаткування. Індикатори податкової безпеки. Інструменти та важелі податкової політики. Оцінка стану податкової безпеки України. Приховування доходів від оподаткування, несвоєчасна і неповна їх сплата як форма небезпеки у сфері економічних повноважень і управління та правові форми відповідальності за їх скоєння. Індикатори митної безпеки. Вітчизняний та зарубіжний досвід застосування заходів, які підвищують рівень митної безпеки. Роль правоохоронних органів України у боротьбі з податковими злочинами та забезпеченні податкової безпеки держави.	Тестові завдання, питання, практичні завдання

4/2	Тема 6. Боргова безпека держави та її індикатори	Засвоїти принципи боргової політики в контексті безпеки держави та окреслити основні аспекти боргової стратегії Поняття боргової безпеки держави, критерії та система індикаторів її оцінки. Поняття про загальну платоспроможність та ліквідність. Мінімальна стандартна модель Світового банку для оцінки боргової безпеки держави. Нова методологія оцінки боргової безпеки держави. Боргова безпека України: критерії оцінки та проблеми забезпечення. Розрахунок та аналіз впливу нетто-боргових виплат на зведений бюджет України. Урегулювання світової кризи заборгованості: дефолти суверенних боржників та забезпечення фінансової безпеки держави.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
4/2	Тема 7. Фінансова безпека банківської системи та банківської діяльності	Оволодіти специфікою забезпечення фінансової безпеки держави в контексті функціонування банківської системи Безпека банківської системи як складова національної безпеки держави, її роль у формуванні фінансової та економічної політики держави. Особливості забезпечення безпеки банківської системи України. Політичні, економічні, соціальні фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської діяльності. Систематизація загроз банківській системі України. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
4/2	Тема 8. Валютна безпека та її індикатори	Засвоїти практику визначення впливу валютних аспектів на безпеку держави та визначити основні показники стану валютної безпеки Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, критерії та індикатори оцінки. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб'єктів господарювання і валютну безпеку громадян. Чинники валютної безпеки. Індикатори, які характеризують стан валютної безпеки. Динаміка валютного курсу. Сальдо платіжного балансу. Коефіцієнт покриття імпорту товарів експорту. Обсяг валютних інтервенцій.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
4/2	Тема 8. Фінансова безпека фондового та страхового ринку	Вивчити принципи безпеки страхового ринку та вплив його функціонування на загрозу фінансовій безпеці Основні поняття фінансової безпеки фондового та страхового ринку держави. Індикатори фінансової безпеки фондового ринку (капіталізація цінних паперів, їх структуру та рівень ліквідності), здатний забезпечити стійкий фінансовий стан емітентів, власників, покупців, організаторів торгівлі, торговців, інститутів спільного інвестування, посередників (брокерів), консультантів, реєстраторів, депозитаріїв, зберігачів і держави загалом. Оцінка безпеки фондового ринку (безпека ринку державних цінних паперів і ринку корпоративних цінних паперів. Фінансова стійкість окремих страхових компаній та їх можливості щодо збереження своєї платоспроможності в довгостроковому періоді Сутність безпеки страхового ринку.	Тестові завдання, питання, практичні завдання

Тема № 10. Інвестиційна безпека.	Теоретичні поняття інвестиційної безпеки. Інвестиційна діяльність та інвестиційне гарантування фінансової безпеки. Інвестиційні інтереси, принципи, цілі та інструменти реалізації інвестиційної політики. Інвестиційний клімат та його макро– й мікрорівні. Інвестиційна безпека у структурі фінансової безпеки. Основні критерії інвестиційної безпеки. Індикатори інвестиційної безпеки. Репатріація доходів інвесторів. Вплив інвестування на платіжний баланс країни. Основні правопорушення в інвестиційній діяльності та відповідальність за них. Роль правоохоронних органів України у забезпечення інвестиційної безпеки в державі.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
----------------------------------	--	---

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Dokiienko L. Diagnosis of financial security level as the main tool of financial strategy development of oil-extraction companies. Economic bulletin of national technical university of Ukraine “Kyiv polytechnic institute”. 2020. No. 17. Pp. 194–206.

2. Hryhoruk P., Khrushch N, Grygoruk S. Model for Assessment of the Financial Security Level of the Enterprise Based on the Desirability Scale. CEUR Workshop Proceedings. 2019. Vol. 2422. P. 169-180.

3. Бутова Т. Ю. Фінансова безпека підприємства торгівлі: дис. .... доктора філософії; 051 - Економіка. Київський національний торговельно-економічний університет. Київ. 2020. 250 с

4. Варналій З. С., Бондаренко С. М. Фінансова безпека підприємств України в умовах війни та повоєнного відновлення. Економічний вісник університету. 2023. Випуск №56. С. 106-113.

5. Венгер В.В. Фінанси: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.

6. Докієнко Л., Гринюк Н., Наконечна О., Михайлик О. Система оцінювання фінансової безпеки операційної діяльності підприємств олійножирової галузі. Agricultural and Resource Economics. 2021. Vol. 7. No. 4. Pp. 138– 159.

7. Дробот, Я. В., Корнієнко, І. С. (2022). Управління капіталом в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*, (1 (4)), 2022, 68-78.

8. Економічна безпека : Навчальний посібник / за заг. ред. З. С. Варналія. К.: Знання, 2018. 647 с.

9. Єпіфанова І., Джеджула В., Розводюк О., Шевчук Д. Теоретичні аспекти управління фінансовою безпекою вітчизняних підприємств. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 8–14. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.8.14>

10. Жук Н. Аналіз фінансового стану як домінантний індикатор фінансової безпеки підприємств. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 97–112.

11. Зарудна Н. Я., Кундеус О. М., Яковець Т. А. Облік і оподаткування господарських процесів підприємства: навчальний посібник. Тернопіль : КРОК, 2019. 296 с.

12. Іванова Н.С. Економічна безпека : навч. посібник. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та

публ. адміністрування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.

13. Крупка М. І., Яструбецька Л. С. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 320 с.

14. Крупка М., Костецький В. Вплив державно-приватного партнерства на зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Вісник економіки. 2023. Вип. 1. С. 35–49.

15. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с

16. Макаруч І. М., Малишко В. В., Яременко Л. М. Фінансова безпека підприємств: характерні ознаки, складові, основні загрози й небезпеки. Економічний вісник університету. 2023. Випуск №56. С. 183-192.

17. Макаруч І. М., Малишко В. В., Яременко Л. М. Фінансова безпека підприємств: характерні ознаки, складові, основні загрози й небезпеки. Економічний вісник університету. 2023. Випуск №56. С. 183-192.

18. Марусяк Н. Л., Бак Н. А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. Економіка та держава. 2022. № 2. С. 109–113.

19. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави : навч.посібник. Львів, 2020. 356 с.

20. Мельник С. І. Методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємств: дис. ... доктора економ. наук; 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності», Українська академія друкарства; Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, Львів, 2020490 с.

21. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020.384 с.

22. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти : навчальний посібник / кол. авт. [Резворович К. Р. (кер.), Юнін О. С., Круглова О. О. та ін. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 195 с.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансова безпека» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання тренінгового завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансова безпека» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20 %	20 %	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 10 темах	Підсумкова модульна контрольна робота по 1-10 темах Теоретичні питання (2 питання по макс. 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Практичне завдання 1 – макс. 25 балів	Сукупність питомої ваги кожної складової: -60% - вирішення теоретичної частини; -40% - вирішення аналітичної частини.	Сукупність питомої ваги кожної складової: -80% - підготовка презентації; -20% - захист презентації.	Теоретичне питання – макс. 20 балів Тестові завдання (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів Практичне завдання 1 – макс. 25 балів Практичне завдання 2 – макс. 25 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)